753.

Foll. 79–89. Linn. 18. *Kálajnánam*, temporis cognitio, libellus distichis 128. constans, *Ṣambhúnáthae*[1] tributus, quo medicinae elementa traduntur. Disticha singula interpretatio Guzeratica sequitur. Incipit:

कालज्ञानं कलायुक्तं शंभूनांतत्प्रभाषितं
देहिनां ज्ञायते मृत्युं षड्भिर्मासैर्यथाक्रमं १

ऽर्थ कालज्ञान ये ग्रंथ कलायुक्त छे शंभू जे माहादेव (interpres igitur opusculum a Ṣiva profectum esse opinatus est) तेणें कह्युं छे येणें ग्रंथे प्रांणीनुं आगलि ए छ मसवाडामां मृत्युं जानवुं ॥१॥

Capite primo praecepta generalia continentur. Secundum, de morbis sanabilibus, incipit: वात श्लेष्मा च पित्तं च ज्ञायते धातुदर्शनात् । भेदाभेदविभेदेन कालज्ञाने सदा ध्रुवं ॥३५॥ Tertio morbi insanabiles tractantur. Incipit: अनिलो याति पित्तस्य पित्तं जाति कफं ग्रहे कफः कंठ समायाति जीवितं तस्य दुर्लभे ॥५०॥ Quarto venae enumerantur. Incipit: उत्तराश्च तथा लंबा मंदा च शरला (l. सरला) तथा कठिना च स्थिरा शुष्का मिद्वि (l. mṛidví) रौद्रा प्रकीर्त्तिता ॥७३॥ Quinto denique febris curatio tractatur. Incipit: ज्वरस्य प्रथमे स्थाने वैद्यकेन दिनत्रयं न देयं कथितं तोयं भेषजं न च रोगिण ॥८६॥

In fine haec subscripta sunt: इति श्रीशंभूनाथविरचिते श्रीकालज्ञाने वैद्यकविचारे ज्वरस्थानवर्णनं पंचमो समुद्देशः ॥ इति श्रीकालज्ञान समाप्तं ॥ Sequuntur vero capita duo, alterum de pulsus, alterum de vesicae examinatione (nádíparíkshá, mútraparíkshá) agens. Prius incipit: स्नायु नाडी निसा (l. स्रसा) हंसा धमनी धरणी धरा तंतुकी जीवतक्षाता (?) स्थिरा चामयवाचकाः ॥१॥ वातपित्तकफद्वंद्वं तृतीयं सन्निपातकं साध्यासाध्यविवेकं च सर्वनाडी प्रकाशयेत् ॥२॥ Alterum incipit: पश्चात्यरजनीयामे नाडिकाना चतुष्टये उत्थाप्या रोगिणो वैद्य मुत्रोत्सर्गं तु कारयेत् ॥१॥ आद्यधारा परित्यज्य मध्यधारासमुद्भवं स्वेतकाचमयो पात्रं क्षिप्त्वा मुत्रं परिक्षयेत् ॥२॥ Utrumque e *Ṣárngadharasaṃhitae* capite tertio desumtum est.

Haec folia anno 1763 a Rúpavardhana exarata sunt. (Walker 181c.)

754.

Foll. 90–109. Linn. 7. His foliis *Vaidyajívanam* continetur, quo libello *Lolimbarájas*, Divákarae filius, morborum principalium remedia ita proposuit, ut versibus singulis mulierem amatam compellaret. Quod ingenii egestate, non ubertate, et poetarum inferiorum imitatione factum esse, harum rerum gnaros non latebit. Idem metra artificiosa adhibuit. Initium, collatis codicibus aliis emendatum, hoc:

प्रकृतिसुभगात्वं प्रीतिपात्वं रमाया
दिशतु किमपि धाम श्यामलं मंगलं वः ।
अरुणकमललीलां यस्य पादौ दधाते
प्रणतहरजटालीगांगरिंगत्तरंगैः ॥१॥
रत्नं वामदृशां दृशां सुखकरं श्रीसप्तशृंगास्पदं
स्पष्टाष्टादशबाहु तद्भगवतो भर्गस्य भाग्यं भजे ।
यद्भक्तेन मया घटस्तनि घटीमध्ये समुत्पाद्यते
पद्यानां शतमंगनाधरसुधास्पर्धी विधानोद्धुरं ॥२॥
Divákara-prasádena rogyárogyasamíhayá ।
Samásena vayaṃ kurmaḥ kávyaṃ sad-*Vaidyajívanam* ॥3॥
तथापि क्रियते ग्रंथः संति यद्यपि दुर्जनाः ।
नहि दस्युभयाल्लोको दैन्यवानिह वर्तते ॥४॥
येषां न चेतो ललनासु लग्नं
मग्नं न *Sáhityasudhásamudre* ।
ज्ञास्यंति ते किं नु महाप्रयासा-
नंधा यथा वारवधूविलासान् ॥५॥
गदगंजनाय चतुरैश्वरकाद्यै-
र्मुनिभिर्नृणां[2] करुणया कथितं यत् ।
अखिलं लिखामि खलु तस्य रहस्यं
स्वकपोलकल्पितमिहास्ति न किंचित् ॥६॥

गुरोरधीताखिलवैद्यविद्यः
पीयूषपाणिः कुशलः क्रियासु ।
गतस्पृहो धैर्यधरः कृपालुः
शुद्धोऽधिकारी भिषगीदृशः स्यात् ॥७॥
आदौ निदानविधिना विदध्याद्व्याधिनिश्चयं ।
ततः साध्यं समीक्षेत पश्चाद्भिषगुपाचरेत् ॥८॥
औषधं मूढवैद्यानां त्यजंतु ज्वरपीडिताः ।
परसंसर्गसंसक्तं कलत्रमिव साधवः ॥९॥
पथ्ये सति गदार्तस्य किमौषधनिषेवणं ।
पथ्येऽसति गदार्तस्य किमौषधनिषेवणं ॥१०॥[3]
इह गमिष्यति वैद्यमतिः श्रमं
प्रथममेव पुरस्तु महासुखं ।
प्रियतमस्य मृगाक्षि समागमे
नवकरग्रहणे गृहिणी यथा ॥११॥
यतः सर्वेषु रोगेषु प्रायशो बलवाञ्ज्वरः ।
अतस्तस्य प्रतीकारं प्रथमं ब्रूमहे वयं ॥१२॥

Libellus distichis circiter 220. constat, eaque in sectiones quinque distribuuntur. 1. *jvarapratíkáre* pra-

---

[1] Eidem auctori opus *Vaidyakasárasaṃgraha* sive *Hitopadeṣa* dictum adscribitur, MS. E. I. H. 2071, quo in codice *paramaṣaiváchárya-Ṣrikaṇṭha-ṣiva* appellatur.

[2] *Rudrabhaṭṭa:* Ádigrahaṇách Charaka-Suṣruta-Vágbhaṭa-*Bhoja-Bheḍa-Bhṛigv-Agniveṣádayaḥ.*

[3] *Gomútrikábandhaḥ.*